Omgevingsdienst
Regio Arnhem

Datum : 28 maart 2024

Zaaknr. : ODRA24AV0422

Aan : Frederik Stouten

Van : Freek Stok

Betreft : Paragraaf EV MERM oost Elst

Inleiding

Het beleid voor externe veiligheid is gericht op het beperken en beheersen van risico's voor de omgeving vanwege handelingen met gevaarlijke stoffen. De handelingen kunnen zowel betrekking hebben op het gebruik, de opslag en de productie, als op het transport van gevaarlijke stoffen. Uit het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) en Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) vloeit de verplichting voort om in ruimtelijke plannen in te gaan op de veiligheidsrisico's in het plangebied ten gevolge van handelingen met gevaarlijke stoffen. Deze externe veiligheidsrisico's dienen te worden beoordeeld aan de norm voor het plaatsgebonden risico en de (oriënterende) waarde van het groepsrisico. Voor beide risiconormen geldt dat hoe groter de afstand tussen planontwikkeling en risicobron, des te kleiner zal de impact van het plan zijn op de hoogte van het risico.

Plaatsgebonden risico

Het plaatsgebonden risico heeft tot doel om hetzelfde minimale beschermingsniveau te bieden voor iedere burger in Nederland. Het plaatsgebonden risico beschrijft de kans per jaar dat een onbeschermd individu komt te overlijden door een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het plaatsgebonden risico wordt uitgedrukt in risicocontouren rondom de risicobron (bedrijf, weg, spoorlijn etc.), waarbij de 10^{-6} contour (kans van 1 op 1 miljoen op overlijden) de maatgevende grenswaarde is.

Groepsrisico

Het groepsrisico is een afwegingsinstrument dat tot doel heeft een bewuste afweging te stimuleren over het risico op een ongeval met een groot aantal slachtoffers. Het groepsrisico beschrijft de kans dat een groep van 10 of meer personen gelijktijdig komt te overlijden ten gevolge van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het groepsrisico geeft een indicatie van de maatschappelijke ontwrichting in geval van een ramp. Het groepsrisico wordt uitgedrukt in een grafiek, waarin de grote van een bepaalde groep (bijvoorbeeld 10, 100 of 1000 personen) wordt afgezet tegen de kans dat deze groep komt te overlijden ten gevolge van een ongeval met gevaarlijke stoffen.

Voor het groepsrisico geldt de oriëntatiewaarde als *ijkpunt* in de verantwoording (géén norm). Voor elke verandering van het groepsrisico (af- of toename) in het invloedsgebied moet verantwoording worden afgelegd, over de wijze waarop de toelaatbaarheid van deze verandering in de besluitvorming is betrokken.

Samen met de hoogte van groepsrisico moeten andere kwalitatieve aspecten worden meegewogen in de beoordeling van het groepsrisico. Onder deze aspecten vallen

zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid. Onderdeel van deze verantwoording is overleg met (advies vragen aan) de veiligheidsregio.

Planbeoordeling

Het ruimtelijkplan voorziet in de realisatie van migrantenwoningen op bedrijventerrein Merm in Elst en herverkaveling van het bedrijventerrein Merm. Op basis van de risicokaart van de provincie Gelderland is een inventarisatie gemaakt van de risicobronnen in en rondom het plangebied, die een extern veiligheidsrisico kunnen veroorzaken. In figuur 1 is een uitsnede opgenomen van de landelijke risicokaart.

Figuur 1, Uitsnede landelijke risicokaart (geraadpleegd, 28 maart 2024) met het plangebied in de zwarte cirkel.

De informatie van de provinciale risicokaart levert de volgende inzichten op.

Transportroutes

Het plangebied ligt op ca. 210 meter ten noorden van de snelweg A15, op ca. 30 meter ten westen van de snelweg A325, op ca. 200 meter ten noorden van de Betuweroute en op ca. 900 meter ten oosten van de spoorlijn Arnhem –Nijmegen. Over deze transportroutes vindt vervoer van gevaarlijke stoffen plaats. Op basis van de regeling basisnet en de risicokaart is vastgesteld dat de plaatsgebonden risicocontour 10^{-6} van deze risicobronnen niet over het plangebied ligt. Voor de snelweg A325 is het rapport 'Migrantenwoningen bedrijventerrein Merm in Elst, risicoberekeningen externe veiligheid (versie: 001, d.d. 29 april 2022)' geraadpleegd.

Ten aanzien van het groepsrisico is het plan gelegen in het invloedsgebied van de snelweg A15, A325, de Betuweroute en de spoorlijn Arnhem-Nijmegen. Daarmee hebben wijzigingen in het invloedsgebied mogelijk invloed op de hoogte van het groepsrisico van deze risicobronnen. Echter is de afstand tussen het plan en de risicobronnen dermate groot (groter dan 200 meter), dat de wetgever heeft aangegeven dat het groepsrisico alleen beperkt verantwoord hoeft te worden. Hierdoor hoeft niet de hoogte van het groepsrisico in beeld gebracht te worden, maar enkel nog de aspecten zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid.

Dit geldt alleen niet voor de snelweg A325. Uit het rapport Migrantenwoningen bedrijventerrein Merm in Elst, risicoberekeningen externe veiligheid (versie: 001, d.d. 29 april 2022)' is gebleken dat de hoogte van het groepsrisico van de snelweg A325 met de beoogde ontwikkeling niet met 10% toeneemt. Hierdoor kan er eveneens volstaan worden met een beperkte verantwoording groepsrisico, conform Bevt artikel 8 lid 2 onderdeel b.

Buisleidingen
In het plangebied zijn de volgende aardgastransportleidingen gelegen: A-505, A-507, A-663 en N-578-20. Uit het rapport 'Migrantenwoningen bedrijventerrein Merm in Elst, risicoberekeningen externe veiligheid (versie: 001, d.d. 29 april 2022)' is gebleken dat er bij de vier aardgastransportleidingen geen 10^{-6} risicocontour wordt berekend. Dit vormt dan ook geen belemmering voor het plan. Wel is er een 5 meter brede belemmeringenstrook rondom de aardgastransportleidingen. Hierbinnen is het oprichten van bouwwerken niet mogelijk dit ten behoeve van onderhoud aan deze leidingen. Het plan heeft de bebouwing hierbuiten gesitueerd.

Ten aanzien van het groepsrisico ligt het plangebied binnen het invloedsgebied van deze vier aardgastransportleidingen. Ontwikkelingen hierbinnen hebben mogelijk invloed op de hoogte van het groepsrisico. Uit het rapport 'Migrantenwoningen bedrijventerrein Merm in Elst, risicoberekeningen externe veiligheid (versie: 001, d.d. 29 april 2022)' is gebleken dat de hoogte van het groepsrisico van de aardgastransportleidingen niet met 10% toeneemt. Hierdoor kan er volstaan worden met beperkte verantwoording groepsrisico, conform Bevb artikel 12 lid 3 onderdeel b.

Inrichtingen
Rondom het plangebied zijn geen Bevi inrichtingen gelegen met hun invloedsgebied over het plan. Een verdere beoordeling hiervan is niet nodig.

<u>Verantwoording groepsrisico</u>
Het plan is gelegen in het invloedsgebied groepsrisico van een verschillende risicobronnen. Conform de vigirende wetgeving ten tijde van de aanvraag moet de gemeente hierdoor het groepsrisico verantwoorden. Meer specifiek gaat om de wettelijke verplichting op grond van het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) artikel 7 en 9 vanwege het vervoer van gevaarlijke stoffen over de snelweg A15, A325, de Betuweroute en de spoorlijn Arnhem-Nijmegen en op grond van het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) artikel 12 vanwege de aardgastransportleidingen. De gemeente heeft bij het invullen van de verantwoordingsplicht een grote mate van beoordelingsvrijheid. Ten aanzien van de aspecten bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid (onderdeel C en D) heeft de Veiligheidsregio adviesrecht. Bij het invullen van de verantwoordingsplicht is gebruik gemaakt van het advies van Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM) van 15 februari 2022 (kenmerk: 2022-000539) en 24 januari 2024 (kenmerk: Z2023-0000664). Onderstaand een beschouwing van deze aspecten.

A. Personendichtheid
Het plan betreft de realisatie van 23 vierpersoons units, 7 vijfpersoons units en een kantoorruimte voor een toezichthouder. Hierdoor neemt het aantal personen toe. Dit leidt tot bedfuncties voor 127 personen. Overdag zullen er minder personen aanwezig zijn (verdeling: overdag 70% en 's nachts 100%). Met de ontwikkeling zullen er overdag circa 89 personen aanwezig zijn en 's nachts 127.

B. Hoogte groepsrisico
Uit het rapport 'Migrantenwoningen bedrijventerrein Merm in Elst, risicoberekeningen externe veiligheid (versie: 001, d.d. 29 april 2022)' is gebleken dat de hoogte van het groepsrisico van de aardgastransportleidingen niet met 10% toeneemt. Het groepsrisico bevindt zich onder de oriëntatiewaarde.

C. Bestrijdbaarheid
Bij een calamiteit zal de brandweer zich inzetten om de effecten ten gevolge van het incident te beperken. Deze inzet zal voornamelijk plaatsvinden dicht bij de bron. De mate van bestrijdbaarheid wordt vooral bepaald door de veiligheidsvoorzieningen en het aantal aanwezigen dicht bij de risicobron. De VGGM is hiervoor om advies gevraagd. Uit het advies is naar voren gekomen dat de VGGM geen aanleiding ziet om aanvullend te adviseren ten aanzien van bestrijdbaarheid. De mogelijkheden voor de bestrijdbaarheid worden daarom niet verder in beschouwing genomen.

D. Zelfredzaamheid
Met de term "zelfredzaamheid" wordt bedoeld: Het vermogen om jezelf en/of anderen in veiligheid te brengen bij (een dreiging van) een gevaarlijke situatie. Bij het bepalen van de mate van zelfredzaamheid spelen onder andere de fysieke gesteldheid en zelfstandigheid van de aanwezigen, de alarmeringsmogelijkheden en vluchtmogelijkheden een rol.

Het advies van Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden geeft het volgende aan:
Het plan ligt alleen binnen de effectafstand van het scenario's fakkelbrand en toxische wolk. De kans op dergelijke scenario's is zeer klein, maar kan niet uitgesloten worden.
Het scenario fakkelbrand kan zich zeer snel voltrekken. De tijd om zich in veiligheid te brengen is daarom zeer beperkt. Hierbij geldt: hoe groter de afstand tot het incident hoe groter de kans op overleven. Het ligt in de verwachting dat bij een dergelijk scenario dodelijke en gewonde slachtoffers te betreuren zijn. Ten aanzien van het scenario toxische wolk is het advies binnenhuis schuilen met deuren en vensters gesloten en mechanische ventilatie afgeschakeld.
Verder adviseert de VGGM het volgende:

- Afspraken moeten worden gemaakt over werkzaamheden aan de aardgastransportleidingen. Wanneer de leidingbeheerder overgaat tot werkzaamheden moeten bewoners worden geïnformeerd over risico's en mogelijk moeten afspraken worden gemaakt over de aanwezigheid van bewoners.
  - Werkzaamheden in de nabijheid van de gasleidingen zullen moeten worden uitgevoerd met toezicht van de Gasunie. Wanneer er na de ingebruikname werkzaamheden moeten plaatsvinden, kan dit met de beheerder van de locatie worden afgestemd en kan deze zorgdragen voor communicatie en aanwezigheid.
- De ontvluchtbaarheid moet worden verbeterd, zodat bewoners ook aan de zuidzijde kunnen ontsnappen (van risicobron af).
  - Ontvluchting aan de zuidzijde is obstakelvrij mogelijk over openbaar gebied. Er is een directe ontsluiting.

- Te communiceren met toekomstige bewoners over handelingsperspectief en de risico's van een fakkelbrand en toxische wolk. Heb aandacht voor de taalbarrière. Goede risicocommunicatie draagt bij aan zelfredzaamheid.
  - Er is een concept beheerplan en huishoudelijk regelement opgesteld. Hierin wordt ook de communicatie bij calamiteiten meegenomen. Het regelement zal in meerdere talen worden opgesteld.

Ten aanzien van de risicocommunicatie is er NL-alert. Hiermee zijn mensen binnen een bepaald gebied gericht te informeren door het sturen van een bericht naar mobiele telefoons. Verder is het plan aan de noordzijde via de Kattenleger en aan de zuidzijde via openbaar terrein te ontvluchten. Daarnaast is het te verwachten handelingsperspectief voor een toxische wolk binnenshuis schuilen. De gemeente acht het dan ook niet noodzakelijk om verdere maatregelen te treffen om de zelfredzaamheid te verbeteren. Daarnaast is er door het nemen van maatregelen gehoorgegeven aan de adviespunten van de VGGGM.

Conclusie
Het plan ligt buiten de plaatsgebonden risicocontour 10^{-6} van de transportroutes met een extern veiligheidsrisico. De aardgastransportleidingen hebben geen plaatsgebonden risicocontour 10^{-6}. De plaatsgebonden risicocontour van de risicobronnen vormt geen belemmering voor de realisatie van het plan.

Ten aanzien van het groepsrisico ligt het plan in het invloedsgebied van de snelweg A15 en A325, Betuweroute, de spoorlijn Arnhem – Nijmegen en een viertal aardgastransportleidingen. Op basis van de beperkte verantwoording groepsrisico (zie hierboven) kan worden geconcludeerd dat het ruimtelijke initiatief geen significant effect heeft op het groepsrisico, dan wel de mogelijkheden voor rampenbestrijding en zelfredzaamheid. Daarmee is het aspect externe veiligheid geen belemmering voor de realisatie van dit plan.